

Contos por Palabras

de Agustín Fernández Paz

Ilustrador: Miguel Vigo

Idade: De 11 anos en diante.

Colección: Merlín - Edicións Xerais de Galicia

CANDO REMATEI de ler *As flores radiactivas* —a novela de Agustín Fernández Paz que vai xa pola cuarta edición— dixeran para min que só Agustín era quen de imaxinar que o lixo nuclear se puidese trocar en flores pacifistas. E o que é máis importante: só el é quen de contalo de xeito que ó lector lle pareza crible.

Direino de contado, Agustín é amigo meu. Un dos meus mellores amigos. Pero estou seguro de que non é a amizade a que me fai dicir que é unha das mellores persoas que coñezo. Agustín é sinxelamente un home bo. E é tamén un estupendo escritor. Tampouco nisto a amizade xoga ningún papel. Só que por mor dela —por mor da nosa amizade— coñezoo ben, e sei que é bo; e coñezoo todo canto escribe, e sei que escribe ben.

A confluencia desas dúas bondades —bondade persoal e a bondade da súa escritura— produce milagres. Milagres literarios. Falei do das Flores radiactivas. Agora, en *Contos por palabras*, alguén encarga a un cerralleiro a chave da felicidade, ¡e o cerralleiro xa lla tiña preparada! O Home-Araña encontra traballo de limpacristais e o Home-Lobo casa cunha manicura galega emigrada en Londres. E todo ten a perfecta coherencia do conto ben contado, imprescindible para que o lector acepte, no espazo artificial pero nunca artificioso da narración, o que a ríspida realidade case nunca concede.

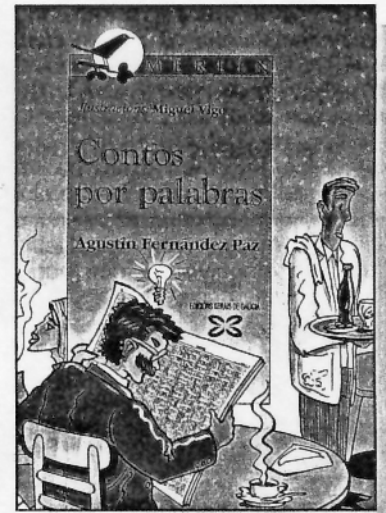
Contos por palabras levou o Premio Lazarillo 1990. A primeira vez que este premio, de ámbito estatal, é concedido a unha obra en lingua galega. Sei que os lectores —que levan premiando coa súa lectura a *As flores radiactivas*, Premio Merlín 1989— están xa a refrendar ese Premio. Refrendo que é sempre o premio mellor para o escritor, cando non está tocado da moderna doenza do malditismo resentido. Non quero dicir que sempre unha novela de éxito sexa boa, nin que o escritor de "best-

sellers" sexa o mellor escritor. Digo só que tampouco a contraria é certa: non por vender pouco o escritor incomprendido debe crer que o seu fracaso é sinal de xenialidade. E digo que, recoñézase expresamente ou non, todo escritor aspira a atrapa-lo segredo da feliz comunicación co lector. E cantos máis mellor, sempre que esa ampliación da audiencia non se faga co custo da renuncia ó rigor e a esixencia literarias.

Agustín Fernández Paz ratifica con *Contos por palabras* o que xa tiña probado con *As flores radiactivas*: que el é dos raros posuidores dese segredo. E faíno desde o xénero máis tradicional e constante na literatura infantil: o conto. Pero *Contos por palabras* non é unha simple colección de contos. Sendo os oito contos manifestamente diversos entre si —e non só nos contidos, senón mesmo nos recursos narrativos empregados—, o autor tivo a habilidade de os engarzar por medio dun nexo que á vez lle concede liberdade nas solucións particulares a adoptar en cada conto, e procura unha clara unidade ó conxunto. Este nexo consiste nos anuncios por palabras dos xornais, que actúan, dun xeito indiscutiblemente rodariano, como mecanismos de activación da invención literaria.

Se os anuncios por palabras son os activadores iniciais que poñen en marcha a fabulación, Agustín procura os protagonistas da mesma en figuras da mitoloxía particular do mundo literario infantil-xuvenil. Desde o antiquísimo e lendario unicornio, ata o novísimo Spiderman, heroe de cómics e películas de serie B, pasando polos decimonónicos e terribles Drácula e o Home-Lobo. Como no "Libro das Infinitas Historias" que a libreira do último conto busca con desesperado relouco, Agustín Fernández Paz reinventa amablemente os vellos mitos, dotándoos dun leve xiro irónico que, respetando as constantes identificadoras das figuras inspiradoras, nolas devolve revitalizadas.

Esta é a potencia do bo narrador de contos. A capacidade para poñer

acentos novos nos vellos personaxes e historias. Como o contista popular que nos obriga a descubrir sempre novas facianas nos contos unha e mil veces escoitados, mercé á habelencia da súa palabra e o engado do seu xesto, os *Contos por palabras* de Agustín Fernández Paz mergúllanse nas augas insondables da tradición literaria para reactivalas con correntes renovadoras e inesperadas.

Pero non é só a recreación irónica ou lixeiramente humorística de vellos personaxes o único material ó que recorre o autor de *Contos por palabras*. Sen deixa-lo distanciamento humorístico, tamén a reflexión crítica da nosa realidade máis inmediata ten o seu lugar nestes contos. E esta outra constante da obra de Agustín Fernández Paz. Nesta ocasión, será a extranxerización do noso entorno a través do uso mimético de nomes "americanizados" por parte de locais comerciais, e a ética do éxito e a competencia inducida polos anuncios televisivos, o obxecto da crítica.

O milagre prodúcese unha vez máis. Como asistimos crédulos á voda da manicura emigrante e o aristócrata Home-Lobo, crédulos e belixerantes participamos da loita dos dous artistas do neón por "desamericaniza"-los rótulos de cafeterías e ximnasios. E aínda que finalmente os despediran "por exceso de sensibilidade artística", o optimismo bondadoso de Agustín asomará sempre para alén do derradeiro punto e aparte. Todos estamos certos de que os despedidos volverán ó seu traballo e os ximnasios deixarán de se chamar "MUSCLE MAN" para chamarse "A FORZA DA RAZÓN". Como estamos certos de que Agustín Fernández Paz, para gozo dos lectores, é xa definitivamente un home atrapado na tentación infinita do narrador de contos.

Miguel Vázquez Freire